

Sociologia del gènere

Codi: 101154
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Vicent Borrás Català

Correu electrònic: Vicent.Borras@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Sara Moreno Colom

Prerequisits

S'aconsella haver cursat l'assignatura "Gènere i etnicitat"

Objectius

L'objectiu general de l'assignatura és l'adquisició dels continguts, competències i habilitats necessàries per a la comprensió de la problemàtica lligada a les relacions i a les desigualtats de gènere, així com de les polítiques orientades a la igualtat entre gènere, des d'una perspectiva sociològica.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre la política social.
3. Comparar la lectura de les polítiques socials des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya
4. Comprendre les interpretacions socials de la política social d'acord amb aquests enfocaments.
5. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
6. Definir els conceptes sociològics que interpreten la política social.
7. Definir els fenòmens socials subjacents a les polítiques socials i els conflictes sobre les necessitats socials.
8. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Discriminar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
11. Distingir els conceptes sociològics sobre la política social.
12. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar la política social.
13. Distingir les polítiques socials subjacents a uns conflictes determinats.
14. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social.
15. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
16. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar la política social amb els debats teòrics i metodològics generals.
17. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social, amb el context històric en el qual han sorgit.
18. Relacionar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials amb els debats teòrics i metodològics generals
19. Relacionar-los amb els debats sobre l'estat, el canvi social i la desigualtat.

Continguts

El programa es desenvolupa al voltant de 5 grans temes.

1. Introducció: La Sociologia del gènere: principals corrents

1.1. La construcció d'un objecte d'estudi

1.2. Conflicte, subordinació, explotació, dominació

2. Les noves aportacions: l'estudi de les masculinitats

2.1. Masculinitats en la perspectiva de gènere

2.1. Noves masculinitats: hegemonia, subordinació, complicitat, marginalitat

3. Sexualitat i gènere

4. Les polítiques de gènere

4.1. Breu història de les polítiques d'igualtat

4.2. Les polítiques de gènere en in context global

5. L'anàlisi de les polítiques públiques des de la perspectiva de gènere.

5.1. La mesura de les desigualtats de gènere

5.2. Avaluació de les polítiques

Metodologia

Les sessions combinaran a) les presentacions docents de caràcter més teòric i b) els seminaris de discussió de textos, de recerques i/ o de propostes d'actuació

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i seminaris	42	1,68	2, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19
Tipus: Supervisades			
Tutories	3	0,12	3, 10, 12, 14
Tipus: Autònomes			
Lectura textos, treball en equip, elaboració i presentació seminaris i assaig	105	4,2	1, 5, 8, 9, 10, 11, 15

Avaluació

L'alumnat haurà de lliurar les següents evidències:

- 1) Assaig I: a partir de les lectures obligatòries referents als 2 primers temes, i prèviament discutides en dos seminaris, d'assistència obligatòria, l'alumnat lliurarà un assaig de 2000-3000 paraules.
- 2) Assaig II: versarà sobre l'avaluació del impacte d'una política o projecte d'intervenció d'igualtat de gènere amb el disseny d'indicadors i anàlisi de dades. Extensió 2000-3000 paraules
- 3) Treball de recerca: el treball de recerca es realitzarà amb grups de 2 o 3 persones, sobre una temàtica actual en relació al gènere. Es farà una presentació oral a final del curs.

Totes les proves d'avaluació es retornaran a l'alumnat en classe amb la seva nota i les orientacions pertinents. Es donarà la possibilitat de recuperar per aquells que no superem el mínim exigít per superar l'assignatura.

- "No presentat/da": no presentar les activitats individuals o de grup

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig I	30	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Assaig II	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Treball recerca	40	0	0	1, 2, 5, 6, 9, 10, 19

Bibliografia

Bibliografia general (*)

Arango, L. G. (2005) "¿Tiene sexo la sociología? Consideraciones en torno a la categoría género". *Revista Sociedad y Economía*, núm. 8, pp. 1-24.

Astelarra, J. (2005) *Veinte años de políticas de igualdad*. Madrid: Cátedra.

Astelarra, J. (2005a) "Políticas públicas de igualdad en España y Europa", en M. De la Fuente (dir.) *Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local*. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, Col. Ciutats i Persones.

Astelarra, J. (1994) *Polítiques dels ajuntaments de Catalunya a favor de les dones*. Barcelona: Institut Català de la Dona.

Bardález, C. (1997) *¿Cómo realizar un taller sobre diagnóstico participativo con visión de género?* Cuenca (Ecuador): Fundación HABITierra & Fundación Sendas.

Beauvoir S. (2000) *El Segundo Sexo*. Madrid . Catedra

Beechey, V. (1979) "On patriarchy", *Feminist Review*, nº 3, pp. 66-82. Disponible en :

<http://www.palgrave-journals.com/fr/journal/v3/n1/pdf/fr197921a.pdf>

Behning, U.; Serrano Pascual, A. (2001) *Gender Mainstreaming in the European Employment Strategy*. Bruselas: European Trade Union Institute.

Benería, L. (2011) "Crisis de los cuidados, migración y políticas públicas". En Carrasco, Borderías, Torns (comp.) *El trabajo de cuidados*. Madrid: La Catarata.

Bettio, F.; Simonazzi, A., Villa, P. (2006) "Changes in care regimes and female immigration: the «care drain» in the Mediterranean", *Journal of European social policy*, vol 16, nº 3, 271-285.

Borderías C., Carrasco, C. y Alemany, C. (comp) (1994). *Las mujeres y el trabajo*. Barcelona - Madrid: Icaria-Fuhem.

Borràs, V.; Torns, T.; Moreno, S. (2007) "Las políticas de conciliación: políticas laborales versus políticas de tiempo", *Papers*, nº 83, pp. 83-96.

Bourdieu, P. (2000) *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.

Braidotti, R. (2004) *Feminismo, diferencia sexual y subjetividad nómada*. Barcelona: Gedisa.

Brullet, C. Carrasquer, P. (comp.) (1996). *Sociología de las relaciones de género*. Madrid: Instituto de la Mujer, Col. Debate 18.

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2005) "Mainstreaming" de género y análisis de los diferentes "marcos interpretativos" de las políticas de igualdad en Europa: el proyecto MAGEEQ", *Aequalitas: Revista jurídica de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres*, núm. 17, pp. 15-26. Disponible en:

[portal.aragon.es/portal/page/portal/IAM/PUBLICACIONES/REVISTAS/Aequalitas/AEQUALITAS+17.pdf]

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2007) *Políticas de igualdad en España y en Europa*. Madrid: Cátedra.

Carrasco, C. (2006) *Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina*. Barcelona: Institut Català de les Dones. (Eines 7). Disponible en:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/icdones>

Castro C., Pazos M. (2008) "Permiso de maternidad, de paternidad y parentales en Europa: algunos elementos para el análisis de la situación social". En Pazos, M. (dir.) *Economía e igualdad de género: retos de la Hacienda Pública en el siglo XXI*. Madrid: Instituto de Estudios Fiscales. Colección: Estudios de Hacienda Pública. Pp 185-220. Disponible en:

http://www.ief.es/documentos/investigacion/genero/Libro_Genero.pdf

Comisión Europea, Dirección General de Trabajo, Relaciones Industriales y Asuntos sociales (1997) *Guía para la evaluación del impacto según el género*. Disponible en:

www.europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/gender/gender_es.pdf.

Connell, R. W. (1995) *Masculinities*. Cambridge: Polity Press.

Consejo Económico y Social (2011) *Tercer informe sobre la situación sociolaboral de las mujeres en España*. Madrid: CES. <http://www.ces.es/informes.jsp?last=S>

Crompton, R (2006) *Employment and the family*. Cambridge: Cambridge University Press.

De Beauvoir, S. (1977) *El segundo sexo. Los hechos y los mitos*. Vol. I Madrid: Cátedra. Feminismos, 51.

De la Fuente, M (dir.) (2005) *Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local*. Barcelona: ICPS.

De la Fuente, M (dir.) (2008) *Polítiques locals dels temps. Gènere, ciutat i benestar quotidià*. Barcelona: ICPS.

Delphy, C. (1985) "El enemigo principal". En *Por un feminismo materialista, Cuadernos inacabados*, 2-3, Barcelona: laSAI, edicions de les dones.

Departament de Treball. Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball (2008). On som en matèria d'igualtat d'oportunitats en l'àmbit laboral? Disponible en :

<http://www.gencat.cat/treball/departament/activitat/publicacions/igualtat/dones/index.html>

Durán, Mª A. (ed.) (1996) *Mujeres y hombres en la formación de la teoría sociológica*. Madrid: CIS.

Foucault M. (1977) *Historia de la sexualidad*. SXXI. Argentina

Fraser, N. (1997) *Justice interruptus. Critical reflections on the « postsocialist » condition*. New York- London: Routledge.

Garaizabal c. (2003) "Masculinidades y feminismos". En Valcuende y Blanco *La construcción cultural de las masculinidades*. Madrid: Talasa.

Guash O. Viñuales O. (2003) *Sexualidades*. Ed Bellaterra. Barcelona.

Hartmann, H. (s/f) "Un matrimonio mal avenido: hacia una unión más progresiva entre marxismo y feminismo". *Papers de la Fundació/88*. Disponible en:

<http://oldweb.fcampalans.cat/archivos/papers/88.pdf>

[original en inglés disponible en: <http://cnc.sagepub.com/content/3/2/1.full.pdf+html>]

Izquierdo, M.J. (1998) *El malestar de la desigualdad*. Madrid: Cátedra.

Haywood C.; Mac an Ghaill M. (2003) *Men and masculinities*. Philadelphia: Open University Press.

Jackson, S; Scott, S. (2002) 'Introduction: The Gendering of Sociology'. En *Gender: A Sociological Reader*. New York: Routledge.

Kimmel M. (2015) *Sexualities, Identities, Behaviors, and Society*. Oxford University Press, New York.

Le Quentrec Y. (2005) « Résistances et renégociations chez les syndicalistes ». En Welzer-Lang D. et alt. *Les hommes entre résistances et changements*. Lyon: Aleas.

Lewis, J. (2008) "Gender and welfare state change". En S. Leibfried y S. Mau, (eds.) *Welfare states: construction, deconstruction, reconstruction*, Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Lewis. J. (2009) *Work-Family balance, gender and policy*. Cheltenham: Edward Elgar.

Lombardo, E.; Meier, P. (2006) "Gender Mainstreaming in the EU: Incorporating a Feminist Reading?", *European Journal of Women's Studies*, Vol. 13/2, pp. 151-166. Disponible en: http://www.ucm.es/info/mageeq/documentos/Art%20GMLombardoMeier_EJWS.pdf

Madoo Lengermann, P y Niebrugge- Brantley, J. (1998) "Teoría sociológica feminista". En A G. Ritzer, *Teoría Sociológica Contemporánea*. Ed. Mc Graw-Hill, México. Cap. 8

Macinnes J. (2006) "The crisis of Masculinity and the Politics of Identity". En Whitehead S. M.; Barrett F.J. *The masculinities Reader*. Cambridge: Polity Press.

Marshall, B.L.; Witz, A. (eds.) (2004) *Engendering the social: feminist encounters with sociological theory*. Maidenhead: Open University Press.

Merla, L. (2006) ""No trabajo y me siento bien": cambios en la división sexual del trabajo y dinámicas identitarias de padres en casa en Bélgica", *Cuadernos de Relaciones Laborales*, vol.24, nº 2, pp. 111-127. Disponible en:

<http://revistas.ucm.es/index.php/CRLA/search/authors/view?firstName=Laura&middleName=&lastName=Merla&id=111111>

Núñez G. (2008) "Los hombres en los estudios de género de los hombres: un reto de los estudios queer". En Ramirez J.C. y Uribe G.(coord). *Masculinidades. El juego de género de los hombres en el que participan las mujeres*. México: Plaza y Valdés.

Plantenga, J; Remery, Ch; Rubery, J. (eds.) (2008) *Gender mainstreaming of employment policies: a comparative review of 30 European countries*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European. Disponible en:

Communities. cc.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2059

PNUD (1995) *Informe sobre Desarrollo Humano 1995. La revolución hacia la igualdad en la condición de los sexos*. Disponible en:

http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1995_es_indice.pdf

PNUD (2008) *Políticas de Igualdad, Equidad y Gender mainstreaming: ¿De qué estamos hablando? Marco conceptual*. Disponible en:

[Http://www.americalatinagenera.org/es/index.php?option=com_content&task=view&id=905&pub_id=922](http://www.americalatinagenera.org/es/index.php?option=com_content&task=view&id=905&pub_id=922).

- Rubin, G. (1978) "The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex". En R. Reiter (comp.) *Towards an Antropology of Women*. New York: Monthly Review Press. P. 157-210.
- Rubio A. (1990) "El feminismo de la diferencia: los argumentos de una igualdad compleja" en *Revista de Estudios Políticos*, nº 70 pp 185-207
- Scott, J. (1990) "El Género: Una categoría útil para el análisis histórico". En J.S. Amelang y M. Nash (ed.) *Historia y Género*. València: Alfons el Magnànim.
- Stratigaki, M. (2004) "The Cooptation of Gender Concepts in EU Policies: The Case of "Reconciliation of Work and Family"", *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*, vol. 11/1, pp. 30-56.
- Sarraceno C. (2000) " Gender, genere e sesso" C.I.R.S.De - Università degli studi di Torino
Corso on line - Introduzione agli studi di genere (A.a 2001-2002)Lezioni Introduttive
- Tena O.; Jiménez P. (2008) "Rescate de la imagen paterna en riesgo ante el incumplimiento del mandato de la proveeduría". En Ramírez J.C. y Uribe G. (cood). *Masculinidades. El juego de género de los hombres en el que participan las mujeres*. México: Plaza y Valdés.
- Verloo, M. (2004) *Mainstreaming gender equality in Europe. A frame analysis approach*. Ponencia presentada en la "Conference of the Europeanists in Chicago", dentro del "Panel on "Gender mainstreaming Europe". Disponible en: www.mageeq.com
- Walby, S. (1986) *Patriarchy at Work, Patriarchal and Capitalist Relations in Employment*. Cambridge: Polity Press.
- Walby, S. (1994) *Theorizing Patriarchy*. Oxford: Blackwell.
- Whitehead S. M.; Barret F. J. (2001) "The sociology of masculinities". En Whitehead S. M.; Barret F. J. *The Masculinities Reader*. Cambridge: Polity Press.
- (*) A començaments de curs es proporcionaran les indicacions sobre la bibliografia bàsica obligatòria i la bibliografia específica per temes